

A kishantosi példa

Magyarország egyik legjelentősebb ökogazdasága

A Levegő Munkacsoport 9 tagja november 12-én tájékoztató kiránduláson vett részt Ács Sándorné meghívására a Mezőföldön található Hantos térségében.

A civil szervezet munkatársainak először Hantos rövid történetét mesélte el a vendég-látó. Az 1000 lakosú település közösségi életének fejlődésében az első lépést talán a falu közepén található park helyreállítása jelentette az 1980-as években. Egy elhivatott helyi népfőnök Bolye Ferenc kezdeményezésére a falu összefogásával kialakított park a „Szebb emberi környezetért” című országos pályázaton 2. díjat nyert. Az elismerés megmutatta, hogy együttműködéssel jelentős eredmények érhetőek el.

A közösségi élet alakulása szempontjából hasonlóan fontos volt a kultúrházba szervezett települési „Ki mit tud?”. A 3 és fél órás rendezvényen a falu lakói megismerhették egymás tehetségét, tudását.. Az előadásoknak köszönhetően a térségben elsőként, citeracsoport alakult, mely később többször is arany minősítést szerzett. Jelenleg fiatalokból álló néptánc csoport működik Hantoson a helyi egyesület támogatásával.

A térségben hagyományosan a nagybirtokokon dolgozó cselédség lakott. Az ébredező öntudatot mutatja, hogy a település 1996-ban elkészítette saját címerét, melynek fontos motívumait a kun múlt adja. A dicsőséges kun múlt emlékére 1988 óta minden évben megrendezik a jurtanapot. A falunak saját jurtája is van.

A környező területeken korábban nedves területek voltak, még a pocsolyákban is kóssárral lehetett halat fogni.. A vízelvezetések eredményeként azonban kiszáradt, így nagytáblás szántóföldi művelésre alkalmassá vált a térség, de ez az aszályérzékenységet is fokozta.

A program során bemutatták a térség gazdálkodási viszonyait is, a földek túlnyomó részét néhány, külföldi tulajdonosi háttérrel bíró vállalkozás műveli.

A térség mezőgazdaságának egyik központja a kishantosi kúria és a mellette található tehenészet volt. Az 1970-es években megszüntetett tehenészet fénykorában, a II. világháború előtt Európa legkorszerűbb tehenészeti telepének számított.

Kishantos a központja az ország egyik legjelentősebb ökogazdaságának, melyen 452 hektáron a legkorszerűbb eszközökkel folytatják a szántóföldi növénytermesztést. A példamutató gazdaság a Mezőföld Népfőiskolai Társaság képzéseinek gyakorlati háttérét is biztosítja.

A népfőiskolában a helyi gazdálkodók a fenntartható mezőgazdasággal kapcsolatos ismereteit bővítik, és az aktuális jogi, valamint adózási változásokról is tájékoztatják őket.

A résztvevők megismerhették a népfőiskolai rendszert. A Dániából induló felnőttoktatási forma nem csak az ismeretek átadására, hanem a közösségi szemléletmódra és a

proaktív szemléletre tanítja a hallgatókat. Ebben a néhány hónapos dán képzési formában jellemzően a középosztály fiataljai vesznek részt. A Mezőföld Népfőiskolai Társaság munkájának és a dán kapcsolatoknak köszönhetően minden évben több magyar fiatal ismerheti meg a dán népfőiskolai rendszert.

Az aszálykárók

Ács Sándorné szomorúan számolt be a természeti feltételek romlásáról, az egyre súlyosabbá váló aszályról:

„Döbbenetes látvány volt, ahogy a gyönyörű növényeink napról napra teljesen kiszáradtak. 32 éve vagyok a szakmában, sokféle aszályt láttam már, de ilyet még nem. A borsóknak vetéstől aratásig nem kapott esőt... be sem takarítottuk. A tavaszi búzának egyetlen(!) levele maradt zöld... és mégis hozott kalászt. Fantasztikus a természet. Persze egynegyedét termette a normálisnak. Az is érdekes, hogy ugyanakkor az őszi búza és a napraforgó jó termést adott, mert az őszi búza „be tudta osztani a téli csapadékot”, megerősödött, és mire az aszály elérte, addigra már elég nagy gyökérzete volt, és megszerezte magának, amire szüksége volt. A napraforgó pedig későbbi vetésű, mélyen gyökerező agresszív növény, melynek nem jelentett gondot megtalálni, és megvárni a vizet.

A városi emberek el sem tudják képzelni, hogy mit is jelent az, amikor az elvetett növény, amibe benne fekszik egy csomó pénz, egy csomó munka, a szemed láttára megy tönkre. A növénytermesztés egyébként is nagyon kockázatos megélhetés, mert egy évig csak rakod bele a pénzt, a munkát, és egy évben csak egyszer tudod kivenni. Létkérdés, hogy a gazdák megkapják a lehetőségekhez képest legnagyobb aszálykártérítést. Ez nekünk is és más gazdáknak is a túlélést jelentheti.”

Budapest, 2009. november 15.

Pál János
a Levegő Munkacsoport témavezetője

A Kishantosi Vidékfejlesztési Központtól további ismertetés a következő oldalon található

A Kishantosi Vidékfejlesztési Központ bemutatása

A Kishantosi Vidékfejlesztési Központ Magyarország szívében, a kiváló mezőgazdasági adottságú Mezőföldön található, Hantos településtől 3 kilométerre. Az itt folyó munka célja a fenntartható vidékfejlesztés, az ökológiai gazdálkodás oktatása, bemutatása. Az itthon és külföldön egyaránt ismert és elismert Kishantosi Vidékfejlesztési Központ sok szempontból rendhagyó intézmény. Rendhagyó, mert valódi alulról jövő civil kezdeményezés alapján a helyi közösségben gyökerezik. Az ötlet megszületése (1991) óta folyamatos, következetes munkával, kitartó harcok árán sikerült létrehozni a vidékfejlesztési központot.

A kezdeményezők – Ács Sándorné és Bolye Ferenc agrárszakemberek – helyi emberekkel és az ügyet támogató szakemberekkel civil szervezeteket alapítottak. A Mezőföld Népfőiskolai Társaság az ún. Kishantosi Kastélyt reprezentatív vadászkastélyból a dán népfőiskolák elveit alkalmazó felnőttoktatási központtá, népfőiskolává alakította, és 1995 óta önálló intézményként működteti. Egyik legjelentősebb – 1994 óta folyó – programunkban eddig 150 magyar fiatalnak biztosítottunk több hónapos dán népfőiskolai ösztöndíjat a fenntartható fejlődés és a demokrácia dán példáinak tanulmányozására.

A kastélyt és a szép parkot körülölelő szántóföldi területeken 452 hektáros ökológiai mintagazdaságot működtetünk. A területek átállítását 1992-ben kezdtük meg, így mára 17 éves tapasztalat áll rendelkezésre a vegyszermentes szántóföldi gazdálkodás terén. A gazdaságban őszi és tavaszi búzát, tönkölybúzát, tavaszi búzát, napraforgót, kukoricát, borsót, bükkönyt, lent, lucernát és zöldségfélét termelünk a legkorszerűbb módszerekkel és eszközökkel. A népfőiskolán a hallgatók megismerhetik a fenntartható vidékfejlesztés és az ökológiai gazdálkodás elméletét, majd kísérelhetik meg a gazdaságba, ahol megtekinthetik a gazdaság eszközeit, területeit.

A Kishantosi Ökológiai Mintagazdaság terveit 1994 és 1996 között német-magyar minisztériumi együttműködés keretében egy 3 fős német szakértői csoport és a Gödöllői Agrártudományi Egyetem (mai Szent István Egyetem) Környezet- és Tájgazdálkodási Intézetének szakemberei készítették el. A mintagazdaság működtetésére jött létre a Kishantosi Vidékfejlesztési Központ Kht. (ma Nonprofit Kft.) mely 1998-ban kötött bérleti szerződést az állami tulajdonú földek mintagazdaságként való hasznosítására. A legkülönbözőbb célcsoportoknak – gazdáknak, vidékfejlesztési szakembereknek, munkanélkülieknek, fiataloknak, stb. – szerveztünk már programokat. Célunk mindenkor a legfrissebb információk átadásával segíteni az embereket a világban való eligazodásban. Ennek érdekében széleskörű hazai és külföldi kapcsolatrendszert alakítottunk ki.

A nemzetközi elismertséget jelzi, hogy 6 európai ország nagykövetségének szakemberei tanulmányozták már a Kishantoson folyó munkát, mely komplexitásában Európában is egyedülálló. Látogatást tett Kishantoson a Bundestag Környezetvédelmi Bizottsága, de ázsiai országok szakértői is megfordultak már nálunk.

Mindenkinek, aki Kishantosra látogat, bemutatjuk azokat az ökológiai és rendszerelméleti ismereteket, melyek alapján nagy biztonsággal eligazodhatunk a világban, megérthetjük, hogy hol és miért árt az emberiség a természetnek és saját magának, és megtalálhatjuk a fenntartható fejlődéshez vezető utat. Mindennek alapja az a fel-

ismerés, hogy a földi élet egy olyan anyag és energiaforgalmi rendszer, melynek anyagát a Föld bolygó anyaga adja, energiáját a Napból nyeri, a rendszer működését pedig a genetikai információ szabályozza. A gének tehát nem csak az egyes élőlények tulajdonságait határozzák meg, hanem az egész rendszer működését is. Ezeknek az ismereteknek minden ma élő emberhez el kell jutnia, de különösen a döntéshozókhoz, mert a mai döntések hosszú távra hatnak, és ahhoz, hogy az ökológiai katasztrófát elkerüljük, ma kell jó döntéseket hozni és cselekedni. A mezőgazdaság vonatkozásában ez azt jelenti, hogy úgy gazdálkodunk, hogy az a lehető legjobban illeszkedjen az adott ökoszisztémába, és nem használunk olyan szereket és módszereket, melyek károsak vagy veszélyesek.

*Ács Sándorné és Bolye Ferenc
Kishantosi Vidékfejlesztési Központ*